Lietas Nr. A420308413
Lietas arhīva Nr. SKA-0523-16

SPRIEDUMS

Rīgā 2016.gada 16.februārī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese V.Kakste
tiesnese Dz.Amerika
tiesnesis J.Neimanis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Nekustamo īpašumu sabiedrība „Zvaigznes Centrs”” pieteikumu par Rīgas domes 2013.gada 3.janvāra lēmuma Nr.1-43/RD-13-20-nd atcelšanu, sakarā ar SIA „Nekustamo īpašumu sabiedrība „Zvaigznes Centrs”” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 6.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Rīgas dome ar 2013.gada 3.janvāra lēmumu Nr.1-43/RD-13-20-nd atstāja negrozītu Rīgas domes Īpašuma departamenta lēmumu, ar kuru pieteicējai SIA „Nekustamo īpašumu sabiedrība „Zvaigznes Centrs”” piederošajām nedzīvojamām ēkām /adrese/ noteikts vidi degradējošu un cilvēku drošību apdraudošu būvju statuss. Pieteicēja iesniedza administratīvajā tiesā pieteikumu par Rīgas domes lēmuma atcelšanu.

[2] Administratīvā rajona tiesa ar 2014.gada 30.aprīļa spriedumu pieteikumu noraidīja.

Arī apgabaltiesa, izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, ar 2015.gada 6.oktobra spriedumu pieteikumu noraidīja. Spriedumā, ievērojot arī pirmās instances tiesas spriedumā ietverto motivāciju, kurai apgabaltiesa pievienojusies, norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

[2.1] Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.panta 1.^{4}daļa paredz, ka vidi degradējošu, sagruvušu vai cilvēku drošību apdraudošu būvi apliek ar nekustamā īpašuma nodokļa likmi trīs procentu apmērā no būvei piekritīgās zemes kadastrālās vērtības, ja to ir noteikusi pašvaldība savos saistošajos noteikumos. Rīgas pašvaldība šīs tiesības ir izmantojusi, izdodot 2012.gada 17.janvāra saistošos noteikumus Nr.161 „Par nekustamā īpašuma nodokli Rīgā 2012.gadā”.

[2.2] Rīgas dome pamatoti par vidi degradējošām un cilvēku drošību apdraudošām būvēm atzinusi tādas būves, attiecībā uz kurām nav izpildīti Rīgas domes 2008.gada 8.jūlija saistošo noteikumu Nr.125 „Rīgas pilsētas teritorijas kopšanas un būvju uzturēšanas noteikumi” 15.2.apakšpunktā noteiktie pienākumi un kuras atbilst pašvaldības 2012.gada 20.marta iekšējo noteikumu Nr.15 „Kārtība, kādā sakārtojamas vai nojaucamas pilsētvidi degradējošas, sabrukušas vai cilvēku drošību apdraudošas ēkas (būves) Rīgā” 2.4.apakšpunktā un saistošajos noteikumos Nr.161 12.punktā ietvertajai definīcijai. Izvērtējot ēku apsekošanas aktu un fotoattēlus, secināms, ka ēkas pamatoti klasificētas kā vidi degradējošas un cilvēku drošību apdraudošas būves.

[2.3] No Civillikuma 1084.panta, Būvniecības likuma 31.panta un likuma „Par pašvaldībām” 43.panta pirmās daļas 5.punkta kopumā izriet, ka pašvaldība ir par būvniecības procesa uzraudzību un kontroli atbildīgā institūcija. Likumdevējs ir noteicis pašvaldību kā kompetento iestādi lēmumu pieņemšanā saistībā ar būvēm, kas ir pilnīgi vai daļēji sagruvušas vai nonākušas tādā stāvoklī, ka to lietošana ir bīstama vai bojā ainavu. Paaugstinātas nodokļu likmes piemērošana sabiedrisko drošību apdraudošām būvēm ir viens no līdzekļiem, kas vērsts uz šā mērķa sasniegšanu. Tas izriet arī no likumprojekta „Grozījumi likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli”” (grozījumi stājušies spēkā 2013.gada 1.janvārī) anotācijas. Tieši pašvaldības kompetencē ir gan noteikt kritērijus, pēc kuriem jānosaka, vai īpašums netiek uzturēts pienācīgā kārtībā, gan konstatēt, vai šie kritēriji izpildās konkrētā gadījumā.

[2.4] Lēmuma pieņemšanas brīdī attiecīgie kritēriji, klasificējot ēkas kā vidi degradējošas nekustamā īpašuma nodokļa vajadzībām, ir pamatoti ar atbilstošām tiesību normām un tika piemēroti vienveidīgi.

[3] Pieteicēja par apgabaltiesas spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, norādot, ka pašvaldībai uz pārsūdzētā lēmuma izdošanas brīdi nebija tiesiska pamata ēku klasificēt kā vidi degradējošu un cilvēku drošību apdraudošu, jo nebija pašvaldības saistošo noteikumu, kas ļautu identificēt attiecīgajā statusā. Proti, ārējā normatīvajā aktā nebija noteikti kritēriji, kuriem pastāvot un kurus konstatējot, kompetentajām institūcijām būtu tiesības ēku vai būvi klasificēt kā vidi degradējošu un cilvēku drošību apdraudošu. Savukārt pašvaldība, izdevusi pārsūdzēto lēmumu, pamatojusies uz iekšējiem noteikumiem un tiesību normām, kas noteic tikai pašvaldības kompetenci piemērot nekustamā īpašuma nodokļa paaugstināto likmi. Ievērojot minēto, tiesa, neņemot vērā pieteicējas norādes par pārsūdzētā lēmuma trūkumiem, ir pārkāpusi Administratīvajā procesa likuma 7.pantā nostiprināto tiesiskuma

principu un 11.pantā nostiprināto likuma atrunas principu.

[4] Rīgas dome paskaidrojumos kasācijas sūdzību neatzīst un lūdz noraidīt.

[5] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 283.panta pirmajai daļai lietas dalībnieki snieguši viedokli par tiesvedības izbeigšanu.

Motīvu daļa

[6] No likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3.panta 1.[4]daļas izriet, ka būves atzīšana par vidi degradējošu, sagruvušu vai cilvēku drošību apdraudošu var būt pamats lielākas nekustamā īpašuma nodokļa likmes piemērošanai. Tātad šādai būvju klasifikācijai jeb statusam ir nozīme nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšanas kontekstā. Tomēr pats par sevi lēmums par šādu klasifikāciju nesatur administratīvā akta pazīmes.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1.panta trešo daļu administratīvais akts ir uz āru vērsts tiesību akts, ko iestāde izdod publisko tiesību jomā attiecībā uz individuāli noteiktu personu vai personām, nodibinot, grozot, konstatējot vai izbeidzot konkrētas tiesiskās attiecības vai konstatējot faktisko situāciju. Administratīvais akts nav starplēmums (tostarp procesuāls lēmums) administratīvā procesa ietvaros, izņemot gadījumu, kad tas pats par sevi skar būtiskas personas tiesības vai tiesiskas intereses vai būtiski apgrūtina to īstenošanu (3.punkts).

Kā Augstākā tiesa atzinusi citās līdzīgās lietās, tiesiskās sekas nekustamā īpašuma nodokļa jomā rada administratīvais akts par nekustamā īpašuma nodokļa paaugstinātās likmes piemērošanu vidi degradējošai, sagruvušai vai cilvēku drošību apdraudošai būvei. Vērtējot šāda administratīvā akta pamatojumu, proti, vai pamatoti piemērota paaugstināta nodokļa likme, jāvērtē, vai attiecīgā būve atbilst tiesību normā minētajam statusam. Tas, kādā tiesiskā formā pašvaldībai ir jākonstatē un jāpierāda būves stāvoklis, likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli" nav noteikts. Rīgas dome izvēlējusies to darīt ar atsevišķu lēmumu. Tādēļ šādu lēmumu par ēkas klasificēšanu var uzskatīt par starplēmumu šajā procesā, jo ar to netiek sasniegts mērķis, kura dēļ attiecīgais nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanas process ir uzsākts, proti, konkrētā būve netiek aplikta ar paaugstinātu nodokļa likmi (*sk., piemēram, Augstākās tiesas 2015.gada 14.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-576/2015 8.punktu*).

[8] Atbildot uz pieteicējas viedokli par tiesvedības izbeigšanu, norādāms turpmāk minētais. Iestāde pārsūdzēto lēmumu pamatojusi cita starpā ar tiesību normām, kas regulē nekustamā īpašuma nodokli. Tādēļ šajā lietā ir pamats teikt, ka būvju statuss noteikts, lai piemērotu atbilstošu nodokļa likmi. Apstākļi, uz kuriem norādījusi pieteicēja (piemēram, vai būvēm noteikta atbilstoša pilsētvidi degradējošo un sabiedrisko drošību apdraudošo ēku kategorija; no kura brīža uzliekams pienākums maksāt paaugstinātu nodokļa likmi u.tml.) ir izvērtējami, izskatot lietu par administratīvā akta – lēmuma par nekustamā īpašuma nodokli – tiesiskumu. Tāpat lēmums par būvju statusa noteikšanu var būt starplēmums cita administratīvā akta izdošanai, ar kuru īpašniekam tiek noteikts konkrēts pienākums (piemēram, par būvju savešanu kārtībā vai nojaukšanu u.tml.). Pārsūdzētais lēmums pats par sevi nenoteic arī īpašuma vērtību.

Priekšnoteikumi tam, vai iestādes lēmums ir administratīvais akts, ir noteikti Administratīvā procesa likuma 1.panta trešajā daļā, kurus Augstākā tiesa ir vērtējusi jau pieminētajā judikatūrā. Tas, ka pašvaldības saistošajos noteikumos lēmums par būves klasificēšanu attiecīgajā kategorijā ir nosaukts par administratīvo aktu un tādējādi paredzēta tā pārsūdzēšana, nav kritērijs, pēc kura vadīties, definējot iestādes lēmuma juridisko dabu.

[9] Tā kā pārsūdzētais lēmums nav administratīvais akts, kā arī nav tāds starplēmums, kas pats par sevi skar būtiskas pieteicējas tiesības vai tiesiskās intereses, tas nav pārsūdzams tiesā administratīvā procesa kārtībā. Tādēļ tiesvedība lietā ir izbeidzama, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu. Līdz ar to kasācijas sūdzības argumentiem nav nozīmes un tie netiek vērtēti.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 125.panta otrās daļas 2.punktu, 282.panta 1.punktu, 348.panta 3.punktu un 351.pantu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 6.oktobra spriedumu un izbeigt tiesvedību lietā.
Atmaksāt SIA „Nekustamo īpašumu sabiedrība „Zvaigznes Centrs"" pusi no samaksātās valsts nodevas – 42,69 *euro*.
Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese V.Kakste

Tiesnese Dz.Amerika

Tiesnesis J.Neimanis